

LUMINA

FOAIE RELIGIOASĂ-CULTURALĂ PENTRU POPOR

ABONAMENTUL:

Pe an: . . . . . 12 coroane
Pe 6 luni: . . . . . 6 ”
Pe 3 luni: . . . . . 3 ”
Un număr 24 bani

APARE JOIA

REDACTOR:
Dr CORNEL CORNEAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTR.: Strada Timișorii Nr. 59.

TELEFON Nr. 30.

INSERTIUNILE SE SOCOTESC AMĂSURAT TARIFEI
MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Cine este bogat?

În zilele noastre cei mai mulți oameni cred, că culmea fericirii poate să zacă numai în bogăție. Cei mai mulți oameni din veacul nostru sunt de părerea fermă, că omul atunci și-a trăit viața mai bine, mai cuminte și mai fericită, dacă dela leagăn până la mormânt i-a reușit atât pe cale cinstită, cât și pe cale necinstită, să adune cât mai multe averi. Părinții cred că numai așa își vor ferici copiii, dacă le lasă ca moștenire cât mai mulți bani și cât mai numeroase hârtii de valoare sau holde fructifere. Ce impune mai mult lumii de astăzi decât bogăția? Oamenii, de dragul bogăției, uită și trec cu vederea sănătatea, tinereța, frumseța, caracterul și cultura.

Mulțor muritori le-ar plăcea să fie bogați, fiindcă ei cred, că bogaților le iartă multe plăceri gura lumii și pentru că bogații pot păcătui fără să-ajungă vre-odată pedeapsa meritată.

Mulți oameni ar fi cei mai convinși creștini, dacă bunul Dumnezeu în o bună dimineață le-ar pune în pragul ușii mai mulți săci cu galbeni!

Ah de ce nu sunt bogat?!

Suspînul acesta amar se ridică din multe case spre ceriuri în fiecare zi.

Multe mizerii trupești și sufletești, de cari sufăr oamenii, se explică însă, chiar prin vânarea oarbă și patimașă după bogăție, care de când e lumea nu a putut, să ferească pe nimeni pe pământ.

Oamenii au crezut nu numai în trecut ci cred și astăzi, că scopul, ținta ultimă a vieții omenești nu poate fi alta, decât câștigarea de averi în care zace fericirea, deși adevărul este altul. Așa stăm noi cu credința în bogăție ca oamenii cei vechi, cari credeau orbiș că soarele se învârtește în jurul pământului și nu din contră și că pământul nu poate fi rotund, ci el

este ca o tablă plană și când cineva din nebăgare de seamă ajunge la capătul ei își dă cu capul în jos și apoi vai de grumazul lui săracul!

Un înțelept roman cugetându-se asupra fericirii ce poate isvorî din bogăție a ajuns să constate, că bogăția nu poate face nici un bine, nici trupului nici sufletului. «Oare frigurile când te cuprind — zice acest înțelept, — te caută că tu zaci pe perini de purpură ori că te zvârcolești întrun simplu pat din popor?» Dar la ce e bună bogăția, dacă nici chiar frigurile nu au respect de dânsa?

Și dacă ne cugetăm și noi cu înțeleptul roman tot mai departe trebuie să admitem, că bogăția oricât ar fi aceasta de strălucită nu a putut să facă pe nimenea nici mai cuminte, nici mai frumos, nici mai cult decât a fost de fapt.

Acea ce a înălțat și fericit intradevăr pe un om cândva nu a fost bogăția, ci însușirile lui trupești și sufletești dăruite de Dumnezeu.

Dacă ne cugetăm serios — cu cât e mai mare comoară sănătatea decât bogăția? Un om sănătos e totdeauna bine dispus și tare de înger cum zice Românul, care nu se spărie de ori și ce în viață. Un om sănătos e vesel și vede cu ochii lui sănătoși toate frumsețile lumii acesteia cum sunt, un om sănătos află plăcere în munca zilnică și somnul lui e liniștit și dulce. Și cu toate acestea câți oameni nu-și jertfesc zilnic sănătatea și cu aceasta, cele mai mari și de lipsă plăceri trupești și sufletești pentru bogăție, așa că atunci, când le-a reușit, să adune o grămadă mare de bani, sunt zdrobiți și frânți trupește așa, că ori și cine poate avea folos de munca lor numai ei înșiși nu. Cu cât e mai mare comoara decât bogăția și cu cât mai multă și nespūsă fericire cuprinde în sine conștiința curată! Omul cu conștiință curată trăiește liniștit și nu

se teme de nimenea. Fiește-care răsărit de soare e pentru el o adevărată sărbătoare, pentru că îi dă prilej nou de muncă și de plăcere. Conștiința curată este un puternic izvor de putere și fericire pe acest pământ și de aceea totuși câți oameni își omoară în ei aceea ce e mai scump și fără care viața e numai o temniță grea, conștiința curată, de dragul bogăției. Câți bogați umblă triști și înfricoșați în lumea aceasta pentru că conștiința lor pătată nu le îngăduie nici o clipă de odihnă, nici o clipă de desfătare, ci îi sfredelește și turbură până la ciasul morții. Să plătește deci să jertfești conștiința curată pentru bogăție cum fac cei mai mulți oameni?

Ce folos de averile și rangurile tale dacă conștiința te mustră ca un străjer neadormit?

Cu cât sunt mai prețioase decât bogăția creșterea bună și cultura. Cât e de plăcut, cât e de căutat un om cu creștere bună și cult în ori și ce loc și la ori și ce neam fie el cât de sărac. Creșterea bună și cultura deschid toate ușile. Toate frumsețile lumii acesteia, toate produsele științei și soartei omenești le gustă intradevăr oamenii culti. Numai oamenii cu o înaltă cultură trăiesc pe pământ, ceilalți inși fie mai așa de bogați numai vegetează și duc o viață seacă și săracă. Un om cu creștere bună e ca și o floare frumoasă de care te apropii totdeauna cu drag și cu admirație! Pe când un om fie cât de bogat, dacă e necioplit e respingător și mai bine l-ai vedea în cutare coteț de fier din menagerie, decât lângă tine.

Deci e mai bine să cerem dela Dumnezeu să ne facă partași de o creștere bună și o cultură aleasă decât de bogăție, care în sine luată nu ne poate da nimic și mai puțin fericire.

Bogația bogățiilor pe pământ este iubirea lui Dumnezeu, pe care o câștigăm prin viața noastră plină de frică de Dumnezeu și plină de fapte bune. Bogat și fericit este deci nu acela, care are bani și holde multe, ci acela, care crede cu toată puterea sufletului său în Dumnezeu și îi urmează poruncile lui. Bunul Dumnezeu totdeauna a răsplătit cu belșug pe acei fii ai săi, cari s'au apropiat de El cu credință și iubire. Iubirea lui Dumnezeu lucră încet, dar temeinic, iubirea lui Dumnezeu nu lucră la suprafață, ci în adâncul sufletului, de unde vine toată puterea și fericirea. Câștigați-vă deci această mai mare bogăție pe pământ, care se chiamă iubirea lui Dumnezeu.

Bogat este deci numai acel om, care e sănătos, care are o conștiință curată, care are o creștere bună, o cultură aleasă și mai presus frica de Dumnezeu.

Fie cât de sărac pentru că zice Mântuitorul nostru Isus Cristos: «Deci nu vă îngrijiți, zicând: Ce vom mânca? sau ce vom bea? sau cu ce ne vom îmbrăca? Căci toate acestea le caută păgânii și știe Părintele vostru cel ceresc, că aveți trebuință de toate acestea» (Matei c. VI v. 31, 32).

Cărțița în pământ poate avea bogății multe și se poate veseli în felul ei, având hrană multă, dar ce folos de ea, că nici când nu străbate lumina soarelui, care face văzute toate frumusețile lumii. Plăcerile cărțiței trebuie să se mărginească numai la mâncare și beaură, pentru că plăceri mai înalte și mai frumoase nu pot să existe pentru dânsa. Toți acei oameni, cari cred, că scopul vieții acesteia este adunarea de bogății numai,

i-și degradează viața lor la viața cărțiței, care după ce a mâncat și a beut bine să crede cea mai fericită ființă de pe pământ.

Atât un individ, cât și un neam întreg a apucat pe cea mai greșită cale atunci, când crede, că fericirea și valoarea vieții constă din bogăție. Dar ce folos de bogăție, dacă îți se corcește trupul și sufletul până ai agonisit-o?

Deie bunul Dumnezeu ca neamul nostru să-și câștige bogăția cea adevărată care răsare din sănătatea trupului și a sufletului.

Deie bunul Dumnezeu, ca în viața noastră, să se înceapă o epocă nouă prin aceea că va învăța barem acum, să învățăm el cum îi place banul în folosul culturii și se nu-l mai învățăm pe el banul, care este ca focul, care folosit bine aduce multe binefaceri, folosit rău distruge tot.

Preotul drept credincios

Din sfânta Scriptură

„La fapte bune să se nevoiască cei-ce au crezut lui Dumnezeu, că acestea sunt bune oamenilor și de folos“ (Tit. c. 3. v. 8.)

Sfântul Nicolae

În străvechi vremuri a trăit părintele nostru Nicolae, cel dela Mira Lichiei. Veacuri s'au scurs de atunci; oameni s'au perândat și și-au îngropat numele și amintirea în negura trecutului; dar printre cei — ale căror nume și veste strălucește și astăzi — este și sfântul Nicolae.

O parte bună din viață și-a trăit-o pe vremea crâncenilor împărați Dioclețian și Maximian, cei cari orbiți de puteri po-

trivnice, se sileau să piarză legea lui Cristos. Aceștia împreună cu toți slujbașii lor duceau cele mai aspre goane împotriva tuturor, cari credeau în Domnul. De ura lor groaznică n'a scăpat nici sf. Nicolae, care — prins de acești oameni fără de lege — încă a trebuit să guste aerul muced și otrăvitor al temnițelor. Dar sf. Nicolae și otrăvitor al temnițelor. Dar sf. Nicolae n'a fost omul care să cârtească împotriva Dumnezeului său, ci plin de bărbăție, își purta cu îndelungă răbdare jugul greu al suferinții. Ajutorul i-a și venit, căci marele și credinciosul împărat Constantin l-a scăpat din legăturile robiei.

Până ce cu trupul petrecuse în lumea îngustă și întunecată a temniței, sufletul lui luminat alerga fără odihnă pe întinsul nemărginit al învățăturilor din evangelia lui Cristos. Toate aceste învățături i-au pătruns în așa fel în suflet, în ce chip pătrund picurii de ploaie în pământul roditor.

După scăparea sa din temniță, darurile sfinte de cari se împărtășise, le revărsa cu îmbelșugare asupra tuturor celor lipsiți. Unde afla întunec, lipsă de cunoștință, el arunca razele luminei adevărate. Mai ales lucra mult pentru spulberarea învățăturilor mincinoase ale ereticilor, luptând împotriva lor și la marele sobor din Nicea. Pe cei întristați, îi mângăia; pe cei în lipsuri și năcazuri, îi ajuta; pe săraci îi miluia; era mare ocrotitor al văduvelor și orfanilor; viața multora o scăpa din primejdii de moarte. Făcea cu inimă curată toate faptele îndurării sufletești și trupești, toată fericirea și mulțumirea și-o afla în a face bine aproapelui. Vieța ce o trăia el, era aproape îngerească. Trăia pentru că să plinească voia Tatălui ceresc.

Pentru virtuțile sale alese Dzeu i-a dăruit multe și mai pre sus de fire puteri, între altele și puterea de-a face minuni, nu numai în viață, ci și după moarte. Sf. Nicolae și minunile le făcea întru mărirea lui Dumnezeu și spre binele celor din primejdii. Așa odată a scăpat pe trei diregători nevinovați din temniță, arătându-se în vis împăratului Constantin și măr-

„FOIȚA LUMINEI“

„Nică a lu' Petra“.

— Schiță de Ilie Marin —

În inima satului scârțae fântâna unde adapă oamenii vitele. Aici se încrucișează trei uliți prăfoase, largi două — de par'că ar fi de sat săsesc — strâmtă cea de-a treia și întortochiată, de par'că și-ar fi înfărcat naiba copii pe-acolo.

Vara, când dogorește căldura, când nu e țipenie de om pe uliță — fiindcă toți sunt pe la lucru — se joacă copiii la fântână.

Doar din când în când de trece câte un călător însetat de-și ridică brațele până la ciutura fântânii, de o lăsa 'njos, să scârțâie ca un copil nărăvaș — și-și potolește setea.

Încolo numai copii. De toată sama, dela gândăceii de un an — doi, dela cei purtați în brațe de frații lor mai împiciorogați, până la cei de nouă — zece ani. Numai în cămași lungi, fără de curea la mijloc, cu câte o pălărie de paie mai mare decât ei în cap, încolo — floare la ureche!

Lângă fântâna asta am întâlnit pentru întâia dată pe băiatul, despre care vreau să povestesc acum.

Era cald, zăpușeală. Lângă ghizdurile fântânii adunați copii, ca la comedie. Vre-o douăzeci. Dădeau din palme, veseli și jupăiau.

— „Da ce-i cu voi, verișcanilor?“ i-am întrebat eu, apropiindu-mă de ei.

Când am aruncat ochii am început și eu să mă veselesc, căci iată ce mi-a fost dat să văd: un prichindel de băiat, să fi avut șapte-opt ani, se învârtea pe lângă un lucrușor făcut de mâna lui ca pe lângă o bubă coaptă. Lucrul mânilor lui erau două ființe omenești, întruchipate din lut frământat în degete și înmuat cu sculpiți. Un sas și un român. Sasul avea cisme, pantaloni strâmți, șinoare pe la roculeț, pălărie largă — lung cât o paliță — și da mereu din cap, de i-se vedeau, parcă, ochii, două bumbuște negre, cum îi umblă. Românul în cămașă lungă, scoasă afară, cu opinci, cu șerpar cu ținte multe având pălăria dată pe ceafa undulată de păr lung. Și el bățâia din cap. Par'că ar fi legat un târg amândoi.

— „Da cum se mișcă oamenii ăștia?“, am întrebat eu, făcându-mă mic în dreptul tovarășilor dela fântână.

„Meșterul“ aruncă 'nspre mine o privire mirată, care voia să zică: „nici la atâta nu te pricepi?“

— „P-aici“, zise el, ca un stăpân, carc-și trimite sluga să-i aducă ceva.

Adusese „meșterul“ apă să curgă pe un scoec pe dedesubtul sasului și al românului. Capetele lor le împreună cu o rotiță de lopoți, care se'nvârtea minune-mare, dusă de apă. De-aceea dădeau din cap nemțucul meu și românașul.

— „E tat' so și cu Honț!“, strigă un băiat.

— „Care Honț?“, întreb eu.

— „Honț — al de le-o cumpărat merele din grădină“, îmi răspunde altul, trăgându-și cămașa peste picioare, cum sta turcește.

— „Apoi, noroc să dea Dumnezeu“, zic eu și mă uit la „meșter“.

— „cum te chiamă?“

— „Nică a lu' Petra“.

— „Bine, maistore! Îți place ție să te joci așa?“

O fetiță sare ea cu vorba:

— „Tot cu de-alea-și perde vremea!“

Alta, mai răsărită: „Da nu și-o perde, că ne face bucurie“.

Un mocofan de băiat se repede și el:

— „Ne-o făcut și-o morișcă“.

Altul: „Și o moșină. Numa' că nu fluieră“.

— „Ce fel de moșină?“

— „Una de-alea de treierat.“

— „Al bravo! Și unde e?“

— „A stricat-o. Zice că-i lipsește ceva.“

— „Ce i-a lipsit? întreb eu, privind la „meșterul“ meu.

— „Ia, o rotiță cu dinți.“

O spunea ca un om cu adevărată cunoștință în privința mașinilor de treierat. Fruntea lui lată, după care trebuia să fie un creier, care se răsăndește, îmi plăcea. Ochii lui mă priveau cuminte. În timp ce povestea cu mine mesteca în degete alt lut, înmuat cu apă din fântână.

— „Bine, fârtate, n'ai putea să-mi faci tu mașina aia de treierat? — da, știi, taman cum e ai aveal“

— „Ba da.“

turisind nevinovăția lor. Altădată a scos pe un om nenorocit — care l-a chemat în ajutor — din valurile furtunoase ale mării, unde căzuse din corabia, pe care călătoria și l'a dus, prin minune în casa sa.

Dovada petrecerii acestui om în mare, erau apele, ce i-se scurgeau pe haine, pe cari văzându-le vecinii și auzind cele în-tâmpate, nu încetau a lăuda pe Sf. Nicolae. Intreg Constantinopolul, în frunte cu patriarhul și împăratul au făcut atunci rugăciuni în cinstea sfântului în biserica sa din Constantinopol.

Puterea Sfântului Nicolae n'a încetat cu moartea sa, ea va trăi până la sfârșitul veacului; neîncetat se va revărsa binecuvântare și dar asupra tuturor, ce aleargă către dânsul cu dragoste și-i cer ajutorul; el veghiază cu ochi părintești asupra credincioșilor; cu cei bolnavi împreună pe-trece; cu cei călători împreună călătorește; e liman pentru cei înviforați și nime alinător de chinuri pentru cei zdrobiți la suflet.

Toți credincioșii după vrednicie să-l cinstim!

Știrile săptămânii

Petractările pregătitoare de pace. În 4/17 luna aceasta s'au început petractările pregătitoare pentru pacea mondială. La aceste petractări va lua parte America prin însuși președintele ei: Wilson, care — spre acest scop — a și sosit în Europa. — Se sperează că pacea generală va fi încheiată încă în luna Februarie anul viitor.

Armistițiul cu Germania a fost prolongit încă cu o lună. Germania a insistat foarte mult la prolongirea armistițiului, căci se teme, că în caz contrar va fi ocupată întreaga țară de trupele Ententei.

Armata română trecând Carpații a ocupat orașele principale din Ardeal ca: Sibiiul, Brașovul, Năsăudul, Bistrița, Târgul-Murășului, Făgărașul, Petroșeni și după știrile mai nouă și Hațegul ajungând peste Piski până la Deva. O

comisie mixtă, compusă din Francezi și Români, a trecut prin Sibiiu, alta peste Orșova și Arad spre Budapesta, unde vor desbata afaceri de ordin militar. Mai ales inspecționează liniile ferate pentru transportarea trupelor franceze respective române în Bănat și Ardeal. Tot această comisiune caută și vagoanele furate de Nemți din România ocupată de ei și îndreptate peste fosta Austro-Ungarie spre Germania. S'a constatat adecă, că germanii la retragerea lor din România au dus cu ei toate locomotivele și vagoanele câte le-a putut; iar ce n'au putut transporta au nimicit numai și numai, ca să nu ajungă — în stare folosibilă — în mâinile românilor.

Sârbii opresc intrarea ziarelor în ținutul ocupat de ei. În timpul din urmă abia am mai primit dintre ziarele, cari apar afară de teritoriul Bănățului ocupat de sârbi. Într'un număr mai recent „Românul” din Arad se și ocupă mai pe larg cu afacerea aceasta luând sub aspră critică ținuta armatei sârbești de ocupație atât față de diferitele ziare, cât mai ales în ceea-ce privește libertatea personală. În mai multe comune frun-tașe, sârbii au internat inteligența română, ducându-i pe unii chiar în Belgrad. Consiliul Național Român din Sibiiu a și intervenit la locul competent pentru sanarea și încetarea abuzurilor de atare natură și probabil, că și în comisia mixtă din Budapesta va ajunge cauza la discuție.

Pentru „fundațiunea asesoriului consistorial Ștefan Jianu” au mai incurs în săptămâna trecută următoarele sume: dela preotul Ioan Ionescu din Jebel 200 cor., medicul Dr Mihail Pop din Băile Erculane 100 cor., dela P. C. Sa dl protosinghel Dr T. I. Badescu 100 cor., preotul Mihail Costescu din Eșelnița 50 cor. și preotul Victor Popoviciu din Silha 20 cor. Total 470 cor. Adăugând această sumă la suma de 3,750 cor. publicată în Nruul trecut, starea prezentă a fundațiunii este de 4,220 cor.

Mitropolitul Bucovinei Vladimir de Repta, pe care Carol — fostul împărat al Austriei — la sfatul sfințnicilor săi la depus în cele administrative din postul său de mitropolit — a fost decorat, împreună cu lăncu de Flondor președintele delegațiunii bucovinene, — cu Marea Cruce a Coroanei României.

Armata americană va ocupa Berlinul. „Kölnische Zeitung” comunică, că Ententa a înștiințat guvernul german, că întrucât nu se va restitui ordinea în Germania, trei corpuri de armată americană va ocupa capitala țării: Berlinul.

A apărut „Calendarul Românului” pe anul 1919 cuprinzând partea calendaristică, șematismul bisericeii gr.-or. române din Ungaria și Transilvania și o frumoasă parte literară. Prețul 2 cor. fiecare exemplar. La comanda mai mari se dă rabat. Cei-ce doresc a lua înspre vinzare în comisiune să se prezinte personal, sau se trimite vre-un plenipotențiat, spre a primi exemplarele dorite, căci pe poștă nu se poate trimite decât câte un exemplar. Procurările se fac la „Librăria și Tipografia Diecezană” din Caransebeș.

Au apărut: „Colinde, cântece de stea, Cântece de ale Iroziilor și unele Cântări la Nașterea Domnului și alte sărbători, culese și aranjate de Nicolae G. Velcu, învățător în pens. Edițiunea a 6-a revăzută și îmbogățită. Prețul unui exemplar 1 cor. 20 fil. La comanda mai mari se dă rabat, convenit. Se poate comanda dela Librăria Diecezană din Caransebeș.

A apărut: Cărticica de Cântece Naționale și Doine culese și întocmite de George Neamțu învățător. Edițiunea I. Prețul unui exemplar 1 cor. 20 fil. La comanda mai mari se dă rabat convenit. Se poate comanda dela Librăria Diecezană din Caransebeș.

Un cuvânt Almăjenilor și altora.

După două săptămâni petrecute în mijlocul vostru, m'am reîntors la căminul meu; gândurile mele însă tot mai stărnesc a petrece în mândra voastră țară — dragi Almăjeni. De ce n'aș spune-o? Am venit la voi cu gândul să Vă cuceresc, și s'a întâmplat contrarul: m'ați cucerit voi pe mine. Așa cred însă, că din înfrângerea asta tot eu am tras câștigul cel mai mare. Cunoscând rânduiala morală din sufletul vostru, pricepând dorurile voastre românești și creștinești — mi-s'a întărit convingerea, că a fost mare mișelie din partea neamurilor lumii, lăsându-vă pe voi, lăsând poporul românesc, să geamă atâta vreme

— „Capeti, cinci creștari dacă 'oiu fi mulțămîi”.

— „Fac,” zise „meșterul”, scurt.

Tovarășii de joacă se uitau la maistor cu jind. Le părea rău că n'au îndemânarea mânilor lui, ca să câștige și ei cinci creștari.

Peste două zile era o Duminecă. Cu cine mă întâlnesc în poarta casei noastre, dacă nu cu „meșterul”? Aducea „Nică a lu' Petra” pe o șindrila mașina de treierat. Ceilalți copii, cari îl întovărășeau, nu se ncuimetară să între în curte, el, ca un Meșter Manole, călcă bărbătește spre mine.

Am rămas uimit, privind la „mașină.”

— „Cine-a făcut-o?”

— „Eu.”

— „Nu ți-a ajutat nimenea?”

— „Nu.”

— „Măi, să nu spui —”

— „Zău lui Dumnezeu, că eu am făcut-o...”

— „Nu te jura, că te cred și altfel, da ian

pune-o aici, jos, pe bancă. — Vină lângă mine — așa — și-arată-mi.”

Și-a început Nică să-mi lămurească: gura flămândă, pe unde intră snopii, roțile cu sforicele în loc de brănele de piele, locul unde stau lucrătorii cu furca în mână de primă snopul din șura de-alături — apoi ceva mai departe, mașina, care pune toate în mișcare, cu cazanul, cu urloiu lung, — nu lipsea aproape nici un șurub, până și ventilul de siguranță, care „fluieră” când se adună prea multă „văpaie” în cazan — toate erau la locul lor!

— „Da de unde le știi tu așa de bine toate șurubițele astea?”, l-am întrebat eu pe Nică.

— „D'apoi c'o stat o iarnă n'treagă în șura noastră moșina aia, că tata e haițar (Heizer = focar) la ea.”

— „Bravo! Să știi că-mi plac! Uite — cinci creștari”. Sticleau ochii băiatului de bucurie. „Da ascultă: să-mi mai faci lucruri de astea.”

— „Mai,” zise el și par'că crescuse de cinci palme Nică a lu' Petra.

— „Când ți-a veni bine, frământă-ți mintea, frământă lutul și dă pe la noi. L'as' ca fi bine de tine, dacă te porți. Te faci domn, care poți câștiga mult. M'ai auzit?”

— „Auzit.”

A dat să iasă pe poartă. Nu știa: să-și ia odorul, ori să nu-l ia. Se n'treba: i l-am dat de tot pentru cinci creștari?

— „Ia-l, ia-l cu tine!” i-am zis, pricepându-i gândul.

II.

N'a trecut mult și-a venit tatăl lui Nică a lu' Petra. Un țaran omenos, cu ochii cinstiți. Iși învârtea pălăria în mână.

— „Dta ești tatăl meșterului de lut?”

— „Eu,” zise el, rușinos.

— „Să știi că-mi place de el. Să vezi numai ce inginer o să scoatem din el!”

— „Anginer!” aici tresări badea Dumitru. Iși aducea aminte că „anginerul” are slujbă mare la „comisății” (comasări), că el împarte locurile satelor — în satul nostru încă nu se făcuse comasarea — și-acu fi cădea nespun de bine, să

știe, că fiul său o să fie unul de aia, care poruncește cum să se împartă pământul după dreptate.

— „Dacă-i stă capul la învățătură...” încep vorba.

— „Că-i stă, îi stă. Tot cu tăblița'n mână-i și mocoșește cât e zulița delungă cu lutu' ala a' lui”.

— „O să se facă un al doilea Vlaicu!”

Asta i-a căzut bine tatălui!

Vedeam eu că i-a căzut bine. Sburase Vlaicu, cu aeroplanul său, de curând, fusese și tatăl lui Nică din sat, cu ortacii să-l vază, și-acu să ajungă fiu-său să-l poarte și pe el pe umeri flăcăii și să dea mâna cu Vlădica — asta-l încălzea la inimă!

— „Numai n'avem părăluțe prea multe!”, se încumetă să zică tata.

— „S'or afla și alea, numai să se poarte bine. Să-i stea capul la învățătură”.

— „Apăi, las' numa pe noi”, zise fericit, badea Dumitru, dete-o: „Sara bună:” și ieși, mândru, pe poartă-afară.

III.

De-atunci am văzut lucrșoare de ale mânilor meșterului meu. Venea, se apropia tiptil de mine, ridica pânza udă — îl învășasem să arunce o pânză udă peste lutul lucrat, ca să se păstreze mai bine umezeala — și încă întreba: „Îți place ce-am făcut?” Câte-o casă, câte-o șură, câte-un sătean, cunoscut — dar mai cu seamă mașini, pluguri, mașini de îmblătit, de treierat, chiar și o locomotivă, pe care o văzuse odată plecând cu „trinu”, cu tată-său, la „Sighii” (Sibiiu).

Pag. 4.

în jugul asupritorilor. Și întărindumi-se convin-
gerea asta — mi-s'a mărit și dorul ca atât cât
puterile mă iartă, să muncesc și eu pentru ade-
vărata desubjugare, pentru ajungerea deplinei
libertăți a voastre, dragi Almăjeni, și peste tot
plugari români. Căci să nu vă amăgească cre-
dinta, că azi scăpați fiind de baionetele jandar-
milor, de împilările notarilor și ale fibirălor
precum și ale tuturor fostelor lipitori — ați fi
liberi cu desăvârșire, ați fi mântuiți cu totul din
— robie. Vi s'a spus numai, că puteți fi liberi
dar ca să ajungeți a fi astfel într'adevăr —
atârna dela voința voastră și dela priceperea
voastră. Noi am fost până acuma aruncați într'o
prăpastie adâncă, într'un afund plin de întunec
și de ghiață. Azi soarele desmeardă păreții
peșterii, razele lui străbat și până la noi —
dar dacă vrem a ne împărtăși de întreaga lu-
mină și căldură a soarelui libertății, atunci noi
trebuie să ne ridicăm, noi trebuie să suim păreții
cei dreپți și tăioși. În noi e libertatea, în noi
e desrobirea, în noi mântuirea, în noi mărirea
— să vrem numai a le ajunge toate ăstea, să
vrem numai a munci pentru cucerirea ăstora.

Voi dragi plugari din Almăj și din toate
zările românești, voi până acuma v'ați asemănat
unei țeline mănoase, unei pajiște lăsată părăjirii.
Voi nu numai că v'ați păstrat puterea, energiile,
sucurile de vieață dela plăsmuirea neamului —
ci vi le-ați îmbogățit chiar. Dar, frații mei, până
acuma din țărâna mândrei noastre pajiște n'au
prea răsărit spice bogate, hrănitore pentru neam
ci îndeosebi ierburi cari au îngrășat numai —
și au îngrășat de minune — vitele mănate acolo
de stăpânii de adineori. Dacă ar fi voit careva
dintre domnii români, acei domni români, cari
înțeleg alcătuirea firii noastre, de ar fi voit aceștia
să vină cu plugul să scarmene ogorul sufletului
vostru, și să samene sămințele potrivite sufle-
tului vostru — atunci erau lăcate, cari se astupe
gura ce binevoia să cuvinteze, erau cătușe, cari
legau mâinile ce binevoiau să lucre, erau lanțuri,
cari împedecau picioarele, ce mănate de dor
curat, ca de un vânt — voiau la voi să alerge.

Azi însă — nu mai sunt lăcate, cătușe și
lanțuri, azi să cereți, ca cei-ce vor să-și vadă
neamul cu adevărat tare și astfel nu numai în

închipuire — să vină la voi, să spargă țelina,
să arunce boabele sfinte, să grijească de toți
dușmanii rodul cel ales. Ce ar trebui să urnească
la voi dragi almăjeni? Lucrări, lipsa căroră o
simte tot pământul românesc. Acum în proaspăt
bănăoară: Deși v'ați purtat admirabil, deși în
curățenia sufletului vostru s'au topit undele otră-
vite, pe care la început le aduce orice vânt de
libertate, totuși în multe comune ați asaltat pră-
văliile, dughenele negustorilor. Că au fost ne-
gustori, cari în cei 4 ani trecuți, de amărăciune
au mai picurat în inima voastră iarăș amărăciune
— nu trag la îndoială: Dar, au fost și de aceia,
cari întotdeauna cinste, omenie și inimă româ-
nească au fost. De ce au fost jăfuiți și aceștia?
Îmbogățirea lor v'a ademenit. Vreți ca de azi
înainte îmbogățirea tuturor negustorilor să fie a
voastră? Vreți, de azi înainte să fiți feriți de a
mai plini fapte nelegiuite, ca bună oară jefuirea
lui Radivoievici, Bârsan, și alții?

N'aveți decât înșivă întovărășindu-vă să
faceți dughene. Noi, dacă azi nu putem smulge
negoțul din mâinile jidovilor, streinilor, — mai
târziu va fi zădarnică o astfel de strădanie. Iar
dacă nu îl smulgem — atunci desrobirea no-
astră nu va fi deplină. Să sară Almăjul, să sară
tot pământul românesc pentru fapta asta. Să
sară azi, când avântul nostru sufletesc, dragostea
de neam ce azi ne zgudue și interesul Franței,
Angliei, Italiei pentru desubjugarea noastră to-
tală — ne-ar putea aduce mântuirea din mâinile
negustorilor streini cei fără suflet. Unde sunteți
voi negustori români cu știință negustorească,
unde vi-e pornirea mareață de a Vă întovărăși,
de a purcede într'un singur gând la mântuirea no-
astră comercială? Ce ai ales Bârsane, doar am
vobit despre aceasta?

Acolo în sate însă aș vrea, ca desfacerea
de mărfuri să se facă numai prin prăvăliile
obștești ale satului întreg.

Își pot afla locul în acestea și negustorii
români, cari îi, avem; va trebui să îi punem în
fruntea dughenelor noastre, doar ei singuri au
iscusința recerută la asta, și nu le-ar merge rău,
conducând prăvălia obștească, care primind toate
mărfurile dela prăvălia centrală — ce pentru
Almăj și Craina pân' la facerea unei linii de fer

De multeori m'am gândit la băiatul ăsta
cuminte. Să crească numai, îmi ziceam, că n'a-
vem să-l lăsăm. Va trebui să urmeze un curs
temeinic vre-o școală de meserii, va urma poate
chiar la școala tehnică (de mașini), să ajungă
să ne facă fală cu deșteptăciunea sa.

Și mai era blând băiatul și omenos. Cum
ți-l poți dori mai bine.

„Vedeți“, ne ziceam vre-o câțiva „nădrăgari“,
„câți pui de români de aceștia nu-și pot da la
iveală comoara sufletului lor, fiindcă împrejură-
rile le sunt nepriincioase?! Nu este la noi patul
cald, în care cresc florile mai nobile, mai gingașe,
cari duc mai departe soiul florilor minunate. Nu
este aierul priincios împrejurul nostru, fabricanții
cei mari sunt streini de noi, școlile noastre nu
pot să aibă ramuri deosebite, unde să învețe,
băieți ca Nică numai ce le priește sufletului
lor (n'avem școli de specialitate, cum li-se zice)
— și așa mor în satele noastre românești zeci
și sute de tineri, cari ar fi putut folosi seme-
nilor săi mult mai mult decât au făcut-o, mor
necunoscuți de nimeni, neșelți de nimeni, în
mijlocul unei mări de tăcere apăsătoare.“

Nu, cu „maistorul“ nostru, nu va fi așa!
Ne pusese în cap să-l scoatem la creangă verde.

Dar omul își propune și Domnul dispune....

N'a fost să fie așa!

Într'o zi caldă de toamnă, când mă pre-
găteam tocmai să plec de-acasă, aud un țipet
sfâșietor. Trecea pe uliță o femeie. Alerg afară
— era mama lui Nică. Se grăbea într'un suflet

spre casă și striga cât o țineau puterile: „Dragu'
mami! Puiu' mami! Dragu' mami! Puiu' mami!“

M'am luat și eu pe urma ei. Ce se 'ntâm-
plase? „Meșterul“ meu, Nică a lu' Petra, ră-
măsese singur în casă, să o păzească. Cum sunt
copii, și cumera mai cu seamă dânsul, curioși
— s'a urcat în șura casei, pe la căpriori, să
vadă într'un cuib de rândunică cum stau pușorii
acolea. Firea lui blândă nu s'ar fi împăcat,
Doamne ferește, cu hoția ori cu prădarea. Va
fi vrut să vadă cuibulețul, pușorii, pe mama —
ca să-i poată frământa odată cu mânuțele lui
dibace în lut și să ne-arete un cuib de rândunică.

Ceas nenorocit! Într'o clipă și-a pierdut cum-
păna, a amețit și-a căzut de unde era, dela că-
priorii șurii goale la vale. Își sdrelise trupul în-
treg. Oscioarelor lui gingașe nu le trebuiau mult
ca să se frângă.

Am fost silit să plec încă în aceea zi și
l-am lăsat chinându-se. A tânjit câteva zile și
și-a dat apoi sufletul curat Aceluia, care toate
le ocârmuiește după voia Sa....

N'am avut zi bună în ziua, când am cetit
că a murit „meșterul“ meu, Nică a lu' Petra.
Vedeam pe bietul tatăl său cum aleargă în
capul gol să pregătească înmormântarea, vedeam
cum cumpără covrigi, pânișoare, mere, nuci, să
le împartă tovarășilor de joacă ai copilului său
și simțeam că mi se ridică un nod în gât, o
întrebare: „Pentru ce? Pentru ce să moară în
fașă un copil, care ar fi folosit ceva cu darurile
dăruite lui de Dumnezeu?“

ce ar trece peste Bozovici, ar fi să fie în
lablanița — ar putea să vindă marfă mai bună
cu preț mai mic. Negustorii ar putea figura cu
o părticică mai mare în capitalul prăvăliei
obștești — și astfel ar avea și dobânda muncii
lor, dar și dobânda capitalului lor. Crăinenii au
văzut în decursul războiului, ce bine aduce în-
chegarea satului întreg în astfel de întreprin-
deri — binele prăvăliilor obștești, de cari vor-
besc, ar fi și mai mare, pentru că și cel din
urmă ban al lor ar fi al Românilor, pentru că
nespus mai ieftin și-ar putea procura marfa
aducând-o prin mijlocirea „Tovărășiei comer-
ciale române“ deadreptul din fabricile Franței,
Angliei, Boemiei, deadreptul dela ocna noastră
de sare, deadreptul dela rafineria, noastră de
petrol etc.

Plugari români, adevărata voastră desro-
bire stă în tovarășii. Plugari români, cereți
tovarășii!
P. Grecu

Calendarul săptămânii

Decembrie

Andrea

Zilele săptămânii	Data	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul Iulian (vechiu)
Joi	6	(†) Păr. Nicolae
Vin.	7	P. Ambrosie Ep. Mediol.
Sâmb.	8	C. P. Patapie
Dum.	9	Zămislirea S. Anei
Luni	10	Mii Mina, Ermogen, Eugraf
Marți	11	C. P. Danil Stălpnicul
Merc.	12	(†) P. Spiridon

Medicul

Dr Virgil Budințian

și-a reînceput praxa medicală și
consultază zilnic între orele
8—10 și 3—4 la locuința sa din
Strada Timișorii Nr. 21 sau
în spitalul orășanesc din loc.

Astăzi judec altfel. S'ar fi ridicat și copilul
nostru de țaran, în decursul timpului, ar fi în-
vățat, ar fi dus știința tehnice, cu tovarășii săi
laolaltă, mai departe, ar fi ajutat și el cu puterile
sale ca aparatele să ajungă tot mai bune, ca
aparatele de nimicire să fie cât mai fără de
greș! Trăim în mijlocul războiului! Ar fi pus
și el umărul, ca să se poată nimici cât mai
multe orașe, cât mai multe țări, ar fi fost și el
tovarășul acelora, cari zic, că tehnica n'are să
slujească numai înaintării omenirii, ci are să
între'n slujba ticăloșiei omenesti. — Gândin-
du-mă la asta zic: Bine-a fost, „Nică a lu'
Petra“, că te-a luat Dumnezeu! Bine că nu
te-ai incuscrit și tu cu iesmele, cari stăpânesc
acum pământul nostru — că-ți dormi somnul de
veci fără de păcatele lumii acesteia pe suflet!
Te-ai stins ca o luminiță curată de ceară, de
albină lucrătoare...

Dar alte gânduri mă cuprind: de ce să nu
să fi putut ridica „Nică a lu' Petra“ între
oamenii, cari dărimă ticăloșia? De ce să nu-l fi
putut înșira între acela, cari vor striga în viitorul
apropiat: „Nu, așa nu mai merge! Frământarea
creierilor mei n'o mai pun în slujba puterii, care
nimicește, ci a înfrățirii omenesti! Veniți, fraților
să ne bucurăm că ne-a dat Dumnezeu minte!
Lucrăm eu toții 'n șir, spre înaintarea omenirii!“

Și atunci îmi pare rău că n'a trăit „Nică
a lu' Petra“, căci cu astfel de gânduri ne-ar
fi făcut cinste... 1917.